

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
franciškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
jema. Rokopise se ne vrača

Inserti: Enostopna petib-
vrstica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna stev. stanje
— 40 vinarjev. —

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Opravništvo je v Ljubljani,
franciškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Pismo iz Trsta.

6. avgusta 1919.

Pozdravljeni sodrug!

Vselej kadar se oglašimo, vam
mamo poročati o hudih bojih, ki ji
mora bojevati naše delavstvo. Naši
boji so trdi in neizprosni... In ne
mislite si morda, da nas ti boji utru-
ljajo ali da nas kakorkoli strašijo. Na-
sprotno! Niti kri, niti zapor, niti pre-
ganjanje ne zlomijo naše organizi-
rane proletarske sile, marveč nam
vdičujejo še večjo voljo in odločnost,
bojevati se z vso energijo kot za-
vedna proletarska masa za človeške
pravice.

Malo pozno prihajamo z našim
obvestilom o zadnjih lutih spopadih
med delavstvom in nacionalističnim
vojaštvom in tržaško nahujskano
svojtvo, o katerih ste gotovo že sli-
šali. Upamo pa, da vam povemo v
tem pismu še marsikaj zanimivega,
kar vam bo mogoče še novo.

Ko so se v nedeljo 3. t. m. vračali
naši sodrug s svojimi družinami in
otroci, ki jih je bilo okoli 1300 po šte-
vilu s četrtega svojega izleta, ki so
ga priredili to pot na Trstenik, v
dolgi urejeni vrsti proti večeru v De-
lavski dom, so se srečali v ulici Bar-
riera iz izprevedom nacionalističnih
otrok iz tržaškega otroškega vrta
pri sv. Jakobu. Vodje tega izpreveda
so zahtevali, da se pretrga vrsta pro-
letarskih otrok, da bi oni odkorakali
naprej. Ker pa naši sodrug tega niso
hoteli (nastala bi namreč zmešnjava
v izprevodu), je prišlo do prepri-
por. Karabinjerji so takoj posegli vmes,
ter prav surovo postopali z našimi
sodrug. Grozilo so s samokresi in za-
čeli takoj streljati. Trije izmed na-
ših sodrugov so bili težko, pet pa
lahko ranjeni. Nekaj oseb so kara-
binjerji takoj aretirali. Lahko si mi-
sliti, da je med streljanjem in kriki
nastala med otroci in materami sploš-
na panika. Bil je pravcati metež.
Več mater se je onesvestilo. Ostali
so v splošnem razburjenju bežali v
Delavski dom, kjer so iskali zavetja
pred brutalnostmi karabinjerjev in
raznih nahujskanih elementov. Ko je
nastal mir, so se ljudje razšli. Ogor-
čenje je bilo splošno; posebno med
sodrug.

V protest proti takemu nasilnemu
postopanju proti socialističnemu de-
lavstvu, je delavstvo sklenilo stopiti
drugi dan v stavko. Najprej se je
ustavilo delo v prosti luki, potem pa
na cestnih železnica. Kmalu se je
stavka razširila na vse obrate.

V ponedeljek zjutraj so bili pokli-
cani na policijo zastopniki delavstva,
kjer se je od njih zahtevalo, da od-
stopijo od stavke. Zastopniki delav-
stva so odgovorili, da tega ne mo-
rejo storiti.

Ob desetih dopoldne se je vršil
velik shod pred Delavskim domom,
ker v notranjosti za zborujočo mno-
žico ni bilo prostora. Govorniki so
govorili skozi okna. Med drugimi je
govoril sohr. Passigli. Sklenilo se je
poslati deputacijo k Ciuzelliju in Pe-
tittiju, da tam zahteva strogo pre-
iskavo nedeljskih dogodkov in zado-
ščenje. Deputacija je odšla, spreml-
jana od množice, ter povedala, da
so krivci in povzročitelji spopadov
znani. Zato je odločno zahtevala za-
doščenja. To se ji je tudi obljubilo.
Uvedene so bile takoj stroge pre-
iskave.

Medtem pa, ko je deputacija in-
tervenirala, se je na Piazza Unita
zbrala tista znana tržaška podivjana
druhal, ki je leta 1915 požigala »Pic-
colo«. Na balkonu magistrata sta go-
vorila dva študenta in nahujskala
tolpo. S parolo: »Vogliamo finirla«
(hočemo, da se konča), se je druhal
podala na svoje »delo«, ki je rodilo
žalostne posledice. Na Piazza dei
Studi je množica stavkujočih trčila
na karabinjerje in ono nahujskano
druhal. Takoj so se vneli tepeži in
padli so streli. En vojaški šofer je bil
ustreljen. Razkačena množica se je
preteč in kričoč razpršila.

Popoldne ob dveh se je vršil v
Delavskem domu sestanek zaupni-
kov delavstva. Na tem sestanku se
je sklenilo, da se delavci podajo dru-
gi dan na delo, ker jim je bilo obljub-
ljeno zadoščenje.

Ali ona podivjana tolpa, ki je ho-
tela povzročiti nemire še v nadalje,
še ni mirovala. Dospela je pred De-
lavski dom ravno, ko so zaupniki
končali svojo sejo. Na Via Madon-
nina se je nahajal vojaški kordon,
oddelek vojakov in oficirji s karabi-
njerji pa so udri v Delavski dom in
tam aretirali vseh 420 navzočih oseb,
med njimi tudi slov. sodruga. Nato je
udrila v Delavski dom tudi še tista
tolpa, razbila in demolirala je vse,
kar se je le moglo. Uničila je vse
knjige »Circolo di Studi Sociali«.
Uničila je vso prekrasno knjižnico
»Ljudski oder«, ki je bila najboljša in
najbolj bogata knjižnica. Druhal je
pobila in polomila tudi vse mobilije
in vse dragocene priprave, kar jih
je bilo tam. Škoda presega en mil-
lion kron.

Ko je tolpa opravila svoje juna-
ško delo, je nadaljevala svoja bar-
barstva pri listu »Lavoratore« in si
potem privoščila tudi Slovencev.
Razobesila je italijanske zastave v
Narodnem domu. Tudi tu je razbila
vse in pometala vse knjige skozi
okna, kjer so jih zažigali. Enako so
razsajali pri »Edinosti«. Pozneje so

razbili na svojih pohodih tudi ka-
varno »Union«, kamor zahajajo tr-
žaški socialisti.

Kljub protipozivu se delavstvo
po teh nasilstvih ni podalo drugi dan
na delo in je stavkalo naprej. Zahte-
valo je, da se aretirane sodruga iz-
pusti takoj iz zaporov. Ker se to ni
zgodilo, se je stavka razširila po
vseh listih in po vsem Gorškem. De-
lavstvo je izjavilo, da odločno vstra-
ja pri splošni stavki, dokler ne pride
do svojih pravic.

Tako je nastala splošna stavka
po celem Primorju in v trenutku,
ko vam to pišemo, prihajajo vesti iz
Benetk in drugih gornje-italijanskih
mest, da je tamkajšnje delavstvo v
znak solidarnosti stopilo v stavko in
da odločno protestira proti tem kr-
vavim nasilstvom.

Razburjenje je splošno. Tudi dan-
es se stavka še nadaljuje, kljub te-
mu, da so izpustili že polovico are-
tiranih sodrugov. O nadaljnjem po-
teku stavke bomo ob priliki še po-
ročali. Omenimo naj še samo to, da
so pri pogrebu nekega nacionalista
Pollaka ljudje morali povsod raz hiš
razobesiti italijansko zastavo s čr-
nim trakom.

Dragi sodrug! Mi se ne straši-
mo nobenih bojov, nobenih prega-
nanj. Naše delavstvo je danes tako
solidarno, tako močno, da utrpi še
vse kaj hujske. Dolgoletni napori
in delo so naše sodruga utrjili v
vsem. Z mirno odločnostjo gremo
naprej po začrtani poti z našimi še
bolj trdno sklenjenimi rdečimi vr-
stami. Solidarnost delavskih vrst je
večja, odporna sila vedno hujska.

In ta naša sila bo vrgla v prah
vse kapitalistične zarote, zadušila
jih bo za vedno.

Srečno pozdravljeni!

Dr. Henrik Tuma:

Socijalizem in ruska revolucija.

Sodrug dr. Tuma, o katerem smo
zadnjič pisali in kateri je v naše naj-
večje veselje še vedno čil in delaven,
nam je poslal sledeči članek, kate-
remu bodo sledili še drugi o vele-
važnem vprašanju socializma in ru-
ske revolucije.

I.

Vse evropsko časopisje je pod
vplivom velikega kapitala, buržo-
azije in reakcionarnih vlad z malo
izjemo res socialistično urejanih
listov. Meje Ruske so hermetično za-
prte, da bi ne moglo prihajati siren-
ski glasovi ljudske svobode in sa-
mouprave med narodne mase kul-
turne Evrope. Še tisto pičlo število
poročevalcev, katerim je bilo mogo-
če priti v stike z vodstvom gibanja
ruske revolucije, je tako malo pri-
pravljeno in poučeno o ruskih raz-

merah, o ruski zgodovini, o bistvu
ruskega življenja in duši priproste-
ga človeka, da so prinesli le malo-
katero pristno in resnično vest ru-
skega proletarijata zahodni Evropi.
Kako pa naj Slovenci razumejo ve-
liko rusko revolucijo, kako naj raz-
umejo ruski boljševizem, ki sta plod
neprestanega zdržnega razvoja in
realnih socialno-ekonomičnih raz-
mer velikega naroda, ako pred vol-
no med njeno inteligenco morda ni
bilo petersko mož, ki bi znali kurentno
čitati ruske liste, ki bi količjak po-
znali rusko zgodovino in slovstvo iz
ruskih virov samih? Saj so najbolj
navdušeni slovenski narodnjaki čit-
ali ruske pisatelje v nemškem pre-
vodu Reklamove biblioteki! Kake
pojme so imeli o socializmu samem?
Koliko jih je čitalo spridoma dela
mladega Marxa do njegove knjige
»Zur Kritik der politischen Ökono-
mie« leta 1859. — Marxa komunisti
in revolucionarja?

In vendar je v teh delih, iz tega
mladeniškega, ognjevitnega duha naj-
več onih miselnih bliskov, ki so po-
svetili v temne globine človeške
družbe, misli, ki služijo danes kot
osnova najnaprednejšim znanstve-
nim delom sociologov, ekonomov,
politikov in zgodovinarjev, besede
proštva, ki se danes izpolnjujejo
po velikem klanju narodov, po jalo-
vosti političnih velenov pariške
konference — v gibanju internacio-
nalnega proletarijata in posebej v
ruskem boljševizmu.

Marco Ramperti ocenjuje Bar-
busse-ov »Le Feu« (Ogenj) šteje te-
ga pisatelja med socialiste dostav-
lja: »Kakor je danes že po usodi
vsak, ki čuti v sebi moč ustvaritelja,
s socializmom«. No reči bi moral:
»vse je iz njega sila ustvaritelja in
umetnika, ki je po globoki intuiciji
vojne in francoske družbe prišel do
sklepa: »L'entente des démocraties,
l'entente des immensités, la levée
du peuple du monde, la fol brutale-
ment simple... Tout le reste tout le
reste, dans le passé, le présent
l'avenir, est absolument indiffé-
rent.« — »Sporazumljenje vseh de-
mokratič, sporazumljenje neskon-
nosti, vstaja ljudstva celega sveta.
Vera kruto preprosta... Vse drugo,
vse drugo, v preteklosti, sedanjosti
in bodočnosti je na sebi vse eno!«

Kakor je bilo prvo spoznanje člo-
veške družbe Karla Marxa revolucij-
onarni komunizem, kakor so Bar-
busse-ovi francoski vojaški po narav-
nem razvoju čustva in misli prišli do
bližnje posledice socializma: »La
levée du peuple, du monde, la fol
brutalement simple... tako ruski
boljševizem ni nič drugega, nego so-
cializem dosledno v praksi izvajan

po oni vsebini in po oni metodi, ka-
tero je bil narekoval Karl Marx, ni
nič drugega nego: »Vstaja ljudstva,
kruto, preproste vere«, neupogljiva
priproste vere prvih kristijanov,
vere, ki edino kakor vsemogočna
prirodna sila mora zmagati kulturni
svet.

Ko je del bivše ruske socialno-
demokratične stranke dobil ime boljš-
eviki na svojem prvem kongresu v
Londonu l. 1903. pod Leninovim
vplivom, dobil ga je od tega, da je
odločna večina ruskih socialistov
(boljševinstvo) sprejela cilj in takti-
ko: »vstaja ljudstva, vera kruto pri-
prosta, vse drugo, vse drugo je po-
stranska stvar!« Lenin je organizi-
ral ruski proletarijat za en cilj, osre-
dotočil je vse njegove sile na dejans-
ko akcijo, za revolucijo, po kateri
edino je bilo mogoče razdelati pet-
stoletni carizem. Vera v lastno moč
proletarijata, neomajljiva vera, da
edino proletarijat preustroji člove-
ško družbo, je misel vodnica ruskih
Leninovih socialistov. S to kruto-
preprosto vero stopili so delavski
bataljoni na Petrograjске ulice ter v
krvavem boju izvojevali svobodo
ruskemu proletarijatu v trdnem pre-
pričanju, da z njegovo svobodo za-
žari zarja novega življenja proleta-
rijatu vesolnega sveta in človeštvu.

Kdor danes uči proletarske mase
drugače, ta ne umeje velikosti zgo-
dovinskega momenta, ta ne čuti vse
sile usodopolnih trenutkov člove-
štva, ki ne more najti odrešenja, ako
ne v vskresenju ljudskih mas! »Kaj
more še veljati izmučenemu človeku
meščanski red in državni mir? Kaj
mora biti izlakovanemu delavcu vse
milijardno bogastvo minule Evro-
pe?« »S krvjo obrizgan, vrnil se je
kmetovalec na svoje polje, gnali so
ga v bratomorni boj z molitvijo vse-
usmiljenemu bogu med kadilom in
mro, pod orgelnimi zvoki himnov,
kronanim cesarjem!« »S človeškimi
možgani ponrsan, vrnil se je intelli-
gent med svoje tovariše znanstven-
ke in modroslovce, ki so učili boj za
narod in domovino kot najvišjo čed-
nost kulturnega človeka.« »Razte-
tana so polja, vpuščene tvornice,
pogažena morala, oskrnjene cerkve
in šole!« »Konje in mule so pasli po
silju, z njimi polnili in gnetili posve-
čene prostore!« »Prazna vera in
prazna narodnost ste se izživele v
vojni, zastrupljena kultura srca in
misli se je pogreznila v vojnem
blatu!«

Zato le vkup delavci vesoljnega
sveta!

Vaša je pravda!

Vse drugo, vse drugo, je prazen
nič!

Vsak sodrug mora biti strokovno in politično organiziran!

LISTEK.

August Strindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht.
(Dalje.)

Ko sem na ta način razvedril svoje srce,
sem nadaljeval:

Zalostno, borno leto je minilo v solzah,
vzlic radosti, ki nama jo je povzročilo rojstvo
zaželjene hčerke.

Nenadoma je izbruhnila zopet pri moji ženi
strast za gledališče, silnejše nego kdaj poprej.
Letala sva krog agentur, trkala sva na zaprte
duri ravnateljestev, delala sva pretirano re-
klamo — nikjer nisva imela uspeha, povsod so
naju odklonili, vsakdo je odsvetoval.

Iztreznjen vsled propada svoje drame, na
poti, da si ustvarim v znanosti ime, sem se za-
klel, da ne napišem nobene drame več nalašč
za kako igralko; vrh tega me to tudi ni prav nič
veselilo. In malo voljan, da bi opustil svoje go-
spodinstvo, samo da bi zadostil hipnim ženskim
muham, sem se omejil na to, da nosim svoj de-
lež nelzrečljive bolečine.

Navezandje pa je seglo preko moje moči.
Vporabil sem stike, ki so me vezali z nekim
gledališčem na Finskem in sem dosegel, da je
bila moja žena angažirana za vrsto predstav.

S tem sem si seveda pač čisto sam nako-
pal nešteto nadlog. Mesec dni sem bil vdvceč,
družinski glavar in vodja kuhinje.

Za to sem prejel kot v nekakšno zahvalo
dva zaboja vencev in šopkov, ki jih je ob po-
vratku prinesla domov.

Toda bila je tako srečna, tako mlada in
lepa, da sem na mestu odposlal prošnjo za zo-
petni angažma.

Naj si zabeležim: hotel sem zapustiti svojo
domovino, svoje prijatelje, svoje stališče, svo-
jega založnika — počemu? Da ustrežem mu-
ham te ženske... Toda stvar je že tako! Ali
lubi človek ali pa ne ljubi.

Na srečo blagi človek v svoji četi ni mogel
vporabiti igralkine brez repertoarja.

Je-li bila to moja krivda? Ob tej misli sem
se od radosti premetaval po svoji postelji. Kako
dobro je, ako človek od časa do časa nekoliko
zasliši samega sebe, kot delajo to Angleži. To
olajša človeku srce in jaz sem se takoj po-
miladil.

Toda oglejmo si še nadaljevanje. V kratkih
presledkih so prihajali otroci: eden, dva, tri. Na
gosto je treba sejati.

In vedno znova se prikazuje gledališka
strast. Treba je prodreti s svojimi načrti! Pravkar
so otvorili novo konkurenčno gleda-
lišče! Kaj je bilo enostavnejšega, kot da mu
ponudim novo igralko, ki je vsebovala lepo žensko
ulogo, zanimanje vzbujajočo igralko o ženskem

vprašanju, ki je pač bilo pravkar na dnevnem
redu.

Rečeno, storjeno! — Zakaj, rekel sem že:

»Ali človek ljubi ali pa ne ljubi!«

Vprizorili so dramo: lepa ženska uloga, si-
lajni kostumi seveda, zibelka, mesečina in kot
nasprotstvo podel človek; podložen mož, bo-
jazljiv, zaljubljen v svojo ženo (to sem bil jaz);
žena noseča (to je bilo novo za oder); no-
tranjost samostana — in tako dalje.

Za igralko je bila ta igra izreden uspeh, za
pesnika pa je pronašla hudo pronašla... Za-
libog, da!

Ona je bila rešena. Jaz sem bil izgubljen,
sem bil uničen. In vzlic vsemu, vzlic večerji za
sto kron na glavo, ki sva jo dala ravnatelj; vzlic
kazni petdesetih kron za živilo - klince, ki
sino jih klicali ob nepravilni nočni uri pred vrati
agenta — vzlic vsemu ni bila angažirana.

Pri vsem tem ne doleti mene niti najmanjša
krivda! Pač pa sem bil mučenec in žrtev! Toda
v očeh vseh častivrednih dam sem bil pošast,
zakaj žrtvoval sem kariero svoje žene! Že
dolga leta me je vsled tega pekla vest, pekla
tako zelo, da ne morem v miru končati
svojih dni.

Kolikokrat sem moral razum tega slišati
naravnost v lice, vprico vsega sveta, ta gorjupi
očitek! Vedno sem bil jaz kriv!... Da se je
stvar vršila povsem drugače, kaj to komu
mar... Kariera je uničena, to je res, prizna-
vam!... Toda katera in po kom?

Zla sumnja je vstajala in zasmeji je zbežal,
ako sem pomislil, da bi me potomci delati
lahko odgovornega za to uničeno kariero, ne
da bi kak zagovornik osvetlil stvari v
pravi luči.

Ostajala je samo še zapravljenata dota.
Spominjal sem se, da sem bil pod na-
slovom »Zapravljenec dote« nekoč predmet
članku v listu. Nadalje sem se natanko domislil,
da so me nekoč podrezali v nos, češ da me
moja žena »vzdržuje«. Čedna beseda, ki je po-
vzročila, da sem vtaknil šest patronov v svoj
revolver.

Preiskujmo, ker so želeli preiskave; so-
dimo, ker so pač tisto sodbo smatrali za
pravilno.

Kar je moja žena prinesla v zakon, je zna-
šalo okroglo desetisoč kron v dvomljivih ak-
cijah; te papirje sem zastavil na svoje ime v hi-
potečni banki za svoto, ki je znašala petdeset
odstotkov imenske vrednosti. Tedaj se je izvršil
čisto nepričakovano splošen polom. Vrednostni
papirji so postali malone brez cene, ker jih ni-
svala prodala ob pravem času. Bil sem torej pri-
siljen, da plačam polni znesek svojega po-
sojila: petdeset procentov imenske vrednosti
akcij. Pozneje je plačal imejtelji akcij moji ženi
petindvajset odstotkov zahtevanega zneska;
toliko so si pridobili upniki od poloma banke.

To je naloga računarjem: Koliko denarja
sem zapravil?

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

PRED REŠITVJO MINISTRKE KRIZE.

LDU. Beograd, 7. Regent Aleksander je poveril sestavo vlade g. Ljubi Davidoviču, dosedanemu ministru za prosveto, da sestavi kabinet, ki bi mogel delovati z narodnim predstavništvom, naj si bo koncentracijski ali koalicijski. — Predsednik narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič je konsultiral gospoda Jašo Prodanoviča (samostalna izven demokratske zajednice) da sporoči svoje mnenje o sedanjih krizi. — Govori se, da je radikalni klub izjavil, da ne želi priti v nikakovo vlado sporazumno z demokrati.

Španska priznala državo SHS.

LDU. Beograd, 8. Španski minister za zunanja dela je uradno obvestil jugoslovanskega poslanika v Madridu, da španska vlada priznava novo kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in njegovo vlado v Beogradu. Hkrati je španska vlada izrazila iskrene želje za blaginjo in napredek jugoslovanskega ljudstva, s katerim želi imeti srčne odnose, do brega in iskrenega prijateljstva.

Dementi dr. Brezgarja in dr. Puca.

LDU. Beograd, 8. Narodna poslanca dr. Brezgar in dr. Dinko Puc najodločneje dementirata vest »Tribune« od 7. avgusta, da sta izstopila iz jugoslovanske zajednice ter označujeta vest kot popolnoma neresnično.

Transporti beguncev iz Banata.

LDU. Beograd, 8. Iz Velikega Deckereka poročajo: Semkaj prihajajo neprestano transporti beguncev. Tanišvare in okolice. Nastanjeni so v vagonih na železniški postaji, ker trenutno ni stanovanj v mestu. Tudi v ostalem delu Banata, zasedenem po Romunih, zapuščajajo prebivalci kraje, ker se bojijo romunske osvete. V mnogih krajih, ki jih je srbska vojska izpraznila vsled odredbe pariške konference, so izbruhli nemiri. Romuni plenijo po vsem Banatu. S tem hočejo dokazati, da je Banat romunski. Srbi zelo trpijo vsled teh nemirov, ker so izpostavljeni plenjenju romunskih tolp.

Po svetu.

ZOPET SPOPADI V TRSTU?

LDU. Berlin, 7. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Haaga: Kakor poroča »Tempe« iz Rima, so bili včeraj zopet spopadi delavcev in karabinerjev v Trstu, pri katerih je bilo 10 oseb ranjenih.

PROVIZORIČNA OGRSKA VLADA.

LDU. Budimpešta, 7. (DunKU.) OKU sporoča nastopno: Nadvojvoda Jožef je v soglasju z budimpeštanskimi zastopniki entente poveril vodstvo posloj provizorični vladi, ki bo ostala toliko časa, dokler nadvojvoda ne bo, zaslavljal kmeta, delavca in meščana, imenoval prehodnega kabineta. Provizorična vlada obstaja iz strokovnjakov, vseučiliških profesorjev, vojakov in iz elite izkušanih ministrskih uradnikov. Prva njena naloga je vzdrževanje notranjega miru in reda. Predsednik provizorične vlade je Fridrich.

Kako se hlinijo!

LDU. Budimpešta, 7. (DunKU.) OKU javlja: Danes se je zglasila pri

nadvojvodi Jožetu in pri ministrskem predsedniku Fridrichu deputacija organizacij in društev ogrskih kmetovalcev, obrtnikov in trgovcev. Govornik deputacije je pozdravil nadvojvoda in potem prosil, naj se v bodoče dovolj turi obrtnikom in trgovcem vpliv na dež. zadeve. Nadvojvoda Jožef je rekel med drugim: Delati hočemo skupno rama ob rami, da obnovimo domovino. Ministrski predsednik Fridrich je izjavil: Nadvojvoda ne želi v kabinetu aristokratov in politikov, temveč strokovnjake, obrtnike, zdravnike in profesorje. Bodočnost Ogrske bo v rokah takih mož.

KOVINARSKA STAVKA V ITALIJI.

LDU. Milan, 7. (DunKU.) Neapeljski delavski svet je včeraj sklenil stavko. Stavka kovinskih delavcev v različnih italijanskih pokrajinah se nadaljuje.

KAKO BO REŠITEV JADRANSKEGA VPRAŠANJA.

LDU. Berlin, 8. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Curia: Kakor javlja »Popolo Romano«, namerava konferenca alijrancov tako-le rešiti vprašanje italijanskih zahtev: Reka postane prosti mesto z mednarodnim pristaniščem. Zadar in Split postaneta prosti mesti z zavarovanjem italijanskega značaja, Aidin, Konja, in Adalia v Mali Aziji pripadajo Italiji, Smirna pa postane Grška. Po želji Italijanov in Albancev se prizna neodvisnost Albanije. Morsko obrežje med Trstom in Reko z Opatijo naj teče po italijanskem ozemlju, ki bo segalo do železniške proge St. Peter - Trst, železniška proga pa postane mednarodna.

ZAKAJ SO BILI NEKATERI ANGLEŠKI MINISTRI ZA INTERVENCIJO V RUSIJI.

London, 7. Zanimiv detail za zakulisno intervencijo gibanje proti Rusiji odkriva znan angleški list »The Nation«. Obdolžil je tri angleške ministre, Gledesa, Chamberlaina in Waltera Longa, da so intervirali na ruskih vrednostnih papirjih in na njihov dementi je objavil natančne podatke o ruskih vrednostnih papirjih, ki so jih kupili imenovani ministri v maju 1916 in še celo po premirju.

Vrhovni svet in Rumuni.

LDU. Berlin, 7. avg. (DunKU.) »Abend« poroča iz Pariza preko Berna: Vrhovni svet se je pridružil stališču ameriškega zastopnika Polka in grajal samovoljnost Rumunije, ki je vrhovni svet ne bo trpel. Ako bo opomin v Bukarešti ostal brezuspešen, se namerava kolektivni korak alijiranih velesil, ki naj Rumunijo prisili, podvreči se v ogrskem vprašanju odločbi mirovne konference.

ANGLEŠKI KABINET BO NEUTRALEN.

LDU. London, 7. (DunKU.) Angleški kabinet se bo v bodoče pri delavskih konfliktih omejeval samo na varstvo življenja in imetja, v ostalem pa bo prepuštil, da konflikt delojemalci in delodajalci sami rešijo, tudi ako bi pri tem nastala nevarnost, da industrija deloma omrtvi.

Predsednik Portugalske.

LDU. Lisboa, 7. (DunKU.) Zbornica je pri tretji volitvi izvolila Antonija Almeida za predsednika republike.

Nemiri v Komenicah.

LDU. Berlin, 8. (DunKU.) »Lokal-anzeiger« poroča iz Draždanov: Klub temu, da je bilo v saških Kamenicah proglašeno obsedno stanje, so bili včeraj tam nemiri radi živili. Demonstranti so nekemu oddelku delne breme odvzeli strojnico, obenem se je razletela ročna granata, ki je težko ranila 10 oseb. Danes se bo najbrže razglasilo najostrejšo obsedno stanje.

Kako je došlo do ogrske sovjetske republike.

Izjava Karolyija.

Bivši ogrski ministrski predsednik grof Michael Karolyi je napisal v dunajski »Arbeiter Zeitung« obširen članek o tem, kako je prišlo na Ogrskem do ustanovitve sovjetske republike. Grof Karolyi se brani proti meščanskim poročilom, ki pravijo, da je dopustil ustanovitev proletarske vlade z namenom, da bi ustrašil entento, in dokazuje, da so se razmere same tako razvile, da je moral vzeti državno moč v svoje roke proletarijat.

Meščanski kabinet je postal dne 20. marca po ultimatumu entente, s katerim je bila določena nova demarkacijska linija v škodo Ogrski, nemogoče. Še istega dne pod večer se je sešel ministrski svet, na katerem je izjavil Karolyi sledeče:

»Uvidel sem, da se sedanja koalicijska vlada ne more več vzdržati, ker so tako pokorjeni deželi meščanske stranke izgubile vso moralno protitež. Le socialna demokratična vlada more ohraniti v deželi red. V deželi ima pravo moč že tako več mesecev organizirano delavstvo v rokah. Ako nečemo izpolniti ententnih moralnih pogojev, rabimo enotno armado. Tako armado more postaviti na noge le proletarijat. Zahodna orientacija, opirajoča se na Wilsonovo politiko je propadla. Nam pa je treba nove orientacije, ki nam bo zagotovila simpatije delavske internacionale. Po mojem mnenju se mora socialna demokratična vlada pogajati s komunisti, da ne bi nastale v slučaju, da bo borila boj na življenje in smrt — v deželi nered in težkoče.

Za Karolyijem so govorili še posamezni ministri, ki so vsi soglašali z njegovim stališčem, posebno še je soglašal z njim vojni minister Böhm, ki je vodil pozneje rdečo armado. Končno so sklenili, da bo vlada demisionirala, vendar ostane pa Karolyi na svojem mestu in sestavi drugega dne popolnoma socialno demokratično vlado, ki odkloni ententne pogoje.

Dne 21. marca se je vršila seja izvrševalnega odbora socialno demokratične stranke. Ministri niso bili o tej seji obveščeni. Ob 3. uri popoldne je sklenilo vodstvo socialne demokracije s komunisti pismeno pogodbo, po kateri sta se obe stranki združili in sta v nasprotju z ministrskim sklepom sestavili ne le socialno demokratično vlado, ampak sovjetsko vlado.

Ministrski svet se je sestel ob 5. uri pop. do 7. ure zvečer. O popoldanskem sklepu socialno demokratične stranke še ni bil obveščen. Vojni minister Böhm je izrekel na koncu seje željo, da naj se zaprti vodje komunistov izpustijo iz zaporov. Justični minister se je branil, toda konečno je ministrski predsednik podpisal tozadevni dekret. Vsled tiskarske stavke že tri dni niso izšli

nobeni časopisi in po mestu so se širile najrazličnejše in najstrašnejše govornice. Ob 7. uri zvečer se je sestel delavski svet. Situacija pa je bila že drugače odločena kot je to sklenil ministrski svet. Popoldne je sklenil vojaški svet na predlog svojega predsednika Poganyja, da naj se podpirajo komunisti. Vsi avtomobili, tudi ministrski so bili že ob 5. uri rekvirirani. Posadka je prešla v roke komunistov. Ob 7. uri zvečer je naznanil član delavskega in vojaškega sveta Garbai, da je bila sestavljena sovjetska vlada. Tedaj so imeli pravo moč v rokah že vojski in mornarji, ne da bi o tem vlada vedela. Po teh dogodkih — nadaljuje grof Karolyi — mi ni preostalo nič drugega kot odstopiti proletarijatu vlado, ki jo je v resnici delavstvo že prevzelo in proklamiralo. Doprinesel sem to žrtv in nisem vzel na svoja ramena mučeniške krone ječe, da ne bi došlo do krvoprelitja, da ne bi tekla po budimpeštanskih ulicah kri zastoj ter da bi se popolnoma prihranile vse grozote meščanske vojne. Pri vsem tem sem mogel po pravici upati, da se delavstvo pod vodstvom svojih socialističnih ministrov izogne slabim stranem ruskega experimenta, seveda če se bodo stvari izvršile brez odpora buržoazije. Razen tega sem mogel upati, da začne združeni proletarijat osvobodilno vojno proti razkosanju dežele. Še danes sem neizpodbitno prepričan, da definitivno odloči o usodi Evrope le delovno ljudstvo, in nikdar trohica vojskovedov in diplomatov. Tudi sem danes prepričan, da se dogma o svetosti zasebne lastnine v starem smislu ne bo obdržala, ampak da bo prišlo do obsežne gospodarske socializacije in do potlačanja kapitalizma. Ruski eksperiment ni proti temu noben dokaz. Rusko ljudstvo deluje pod pritiskom gladi in obupa. Če pride do edinosti med evropskim proletarijatom, si delavstvo že najde prava sredstva in pota. Tudi prepotrebna zveza narodov se more le na tej osnovi zgraditi. Resnična izvedba Wilsonovih načel je s kapitalistično nadvlado nemogoča, ker se ta z njimi ne more združiti. Torej dejstvo, da je Karolyi vladi dal delavstvo prostovoljno v roke, je navadna laž meščanskih listov. On je hotel delavstvo celo izkoristiti. Ker sam ni hotel prevzeti ententnih bremen na svoje rame, jih je naložil na proletarijat, ki je po štiri mesečnem boju moral pod njihovo težo začasno podležiti. Toda kmalu se bo osvetil i ententi i Karolyiju.

Tržaški dogodki v italijanskem parlamentu.

LDU. Reka, 7. Italijanski poslanec Marangoni je v italijanskem parlamentu vložil interpelacijo zaradi krvavih dogodkov v Trstu. Iz odgovora ministrskega predsednika Nitti je razvidno, da so pri napadu na slovenske narodne institucije sodelovali tudi italijanski častniki. Ako je to istina, je naglašal Nitti, bodo vojne oblasti podvezle potrebne korake. Dva nova guvernerja, ki sta bila zadnje dni nameščena, sta dobila navodila, naj v novih krajih delujeta v pomirljivem duhu napram narodnim manjšinam, ker noče Italija kot dežela svobode in demokracije izvajati nobenih nasilnih asimilacij. Poslanec Marangoni je v svojem odgovoru naglašal, da se ne smejo omaloževati dogodki v Trstu. Vso odgovornost zanje nosijo oni krogi, ki so vodili propagando

proti delavcem, katere so nazivali »avstrijskimi slugami, dasiravno so bili oni prvi, ki so v oktobru preteklega leta vrgli avstrijski jarem. V Trstu se je odpravila vojaška samovolja, toda civilni guverner dela iste pogreške. Poslanec Marangoni ni sprejel odgovora ministrskega predsednika na znanje ter je naglašal ob tej priliki, da postopanje policijskih oblasti v Trstu ni v soglasju z nazori, ki jih je izrazil ministrski predsednik glede svobode in tolerance.

Italijanski glas o slovenski kulturi.

(Iz glasila »The Slovenian Review«, ki ga izdaja sodrug Etbin Kristan v Chicagu.)

V Avstriji, kjer je bilo takorekoč klasično pozorišče narodnih bojev, smo se — ne na svoje veselje — naučili spoznavati, da se porabi v tem boju več kakor skoraj v vsakem drugem metod in sredstev, na katere ne more biti ponosen človeški duh in katerih se marsikateri bojevnik v urah treznosti sam sramuje. Po žalostnih izkušnjah, ki jih imamo na tem polju, nismo preveč iznenadeni, da se nam mečejo tudi v sedanjem italijanskem - jugoslovanskem sporu argumenti v obraz, ki so tako neuporabni, da jih najbrže tudi naši nasprotniki ne bi rabili, če jim ne bi strast zaslepijevala pogleda.

V raznih šovinistično pobarvanih italijanskih listih čitamo očitke nekulturnosti in nahajamo poizkuse potvor, ki naj bi prepričali svet o zaostalosti in naravnost o barbarizmu Jugoslovancev. Tak način boja gotovo ni gentlemanski; pa tudi demokratično se ne more imenovati, če prihaja italijanski list v Ameriki z insinvacijo, da naj se v slučaju plebiscita le takozvanim inteligentnim krogom dovoli glasovanje, češ, da spada masa jugoslovanskega ljudstva v »zoologijo«.

Ker je bila večina Jugoslovancev oropana svojega samostalnega političnega življenja, je bila širšemu svetu skoraj eksistenca naroda samega neznana. Posledica je, da so drugi narodi še manje vedeli o njegovi kulturi in o njegovih delih.

Avstrija je iz dinastično in birokratično političnih razlogov vzdrževala bajko o »inferiornih« narodih. Njenim germanizatoričnim tendencam bi bilo prihajalo naskriž, če bi se bili mogli nenehski narodi uveljaviti na polju kulturne tekme, in ker je bila v avtokratični državni vlada močnejša od ljudstva, ki ji ni bilo težko stopati narodom na pot, kjerkoli bi bili mogli manifestirati svoje duševno delo in pokazati njega sadove.

Tako se ni godilo le nam, temveč tudi Čehom, Poljakom, Rusinom itd. I.e. s svojo glasbo se je Čehom vsaj deloma posrečilo prodreti na internacionalni oder, toliko da so imena Smetana, Dvořák in Senterfija še nekatera druga na sporedih velikih umetniških produkcij. Toda že njih literatura je obskurna, dasi so dela, spojena z imeni Vrchlicky, Šubert, Machar, Březina itd. večja in markantnejša od mnogih svetovno znanih.

Slovenci so bili še veliko bolj na slabšem od drugih avstrijskih narodov. Državnopravno ločeni od ostalih Jugoslovancev, sami zase razcepjeni v »kronovine«, tako da so bili s to umetno delitvijo politisnjeni skoraj povsod v pozicijo manjšine, podvrženi na Stajerskem in Koroskem Nemcem, na Primorskem Italijanom,

Prav nič, po mojem skromnem mnenju! Papirji, ki jih ni moč prodati, so donesli lastniku svojo resnično vrednost, dočim sem jim jaz s svojim osebnim poročtvom dal dejansko petindvajset odstotkov več vrednosti, nego so je imeli.

Resnično, v tej stvari sem bil prav tako nedolžen, kakor v oni prejšnji!

In pekoča vest, obup, samomorilni poskus, ki sem jih tako često nameraval! In sumničanje, staro nezaupanje, okrutni dvomi so se zopet vzbudili! Divjal sem, ako sem se zmisli! da sem skoro umrl kot propalica! Poln skrbi, z delom preobložen, nisem imel nikoli časa, da bi posvetil zadosti pozornosti tistim tisočerm govoricam, tistim temnim namigavanjem, tem skritim zbadanjem. Dočim sem jaz, ves tišč v svojem dnevnem opravilu, živel nič hudega sluteč, se je ustvarila popačena legenda, ki je nastopala vedno določnejša, najsiudi je slonela samo na govoricah zavistnikov in na besedičenju po kavarnah. In jaz norec sem veroval celemu retu, le sebi ne! Ah! ...

Ali v istini nisem bil nikoli blazen, nikoli bolan in degeneriran? Sem bil mar čisto navaden bedak svoje oboževane sleparke, ki je odrezala s svojimi malimi škarijicami Simsonove kodre, ko je položil na blazino svojo trdno glavo, trdno od storjenega dela in izčrpan od težkih skrbi, ki so mu jih povzročali otroci in ona! Poln zaupanja, ne da bi kaj hudega smil,

da je ta norec v desetletnem spanju v rokah coprnice izgubil svojo čast, svojo moškost, svojo voljo do življenja, svojega duha, svojih petero čustev in, žalibog, še marsikaj in več!

Se je li morda — sramujem se pomisliti do konca — izvršil na skrivaj kak zločin v teh meglah, v katerih sem živel dolga leta nalik duhu, ki straši! Kak čisto majhen zločin, nezaveden, povzročen od nedolgoletnih želja po moči, od tajne sl. ženske, da spravi podse moža v tej borbi, ki se imenuje čast.

Saj ni nikakšnega dvoma, bedak sem bil jaz! Zapeljala me je poročena ženska; prisilila me, da jo poročim, da posvetim njeno nosnost in rešim njeno igralsko karjiero; oženjen po dotalnem sistemu in pod pogojem, da vsakdo pripeva polovico vzdrževalnine, sem bil po desetih letih popolnoma uničen, oplenjen, ker sem moral sam nositi breme najine zveze.

V tem trenutku, ko me je moja žena pelnila od sebe kot ničvrednega, ki je nesposoben, da bi skrbel za potrebe skupnega življenja; ko sem bil v njenih očeh zapraviljivec njenega navideznega premoženja; v tistem trenutku mi je dolgovala štiridesettisoč kron, svojo polovico po najini ustni pogodbi, ki je bila sklenjena na najini poročni dan!

Ona je bila moja dolžnica!

S trdnim sklepom, da hočem zvedeti vse, sem vstal; planil sem iz postelje kot hrom človek, ki je vrzel berle, katere se mu je zdelo

v sanjah, da jih ima, daleč proč. Naglo sem se opraviil in sem hitel dol, da pogledam po svoji ženi.

Skozi odprto priprtih duri se je nudila mojim očaranim očem bajnolepa slika.

Na svoji rafriti postelji je ležala, svojo predrážestno glavo zakopano v belih blazinah, po katerih so se kodrali njeni lasje, svetli ko ječmen; ramena niso bila pokrita s tenko srajco, dočim so pod čipkami blestele njene deviške prsi; nežno in drobno telesce se je valoveč črtalo po mehko, belo in rdeče progasti odeli; noga li je bila gola, majčkana, obokana, dovršena noga in na rožnatih prstkih so blesteli prosojni, brezhibni nohti — resničen umotvor, dovršen, po antičnem mramorju iz človeškega mesa ustvarjen: tako se mi je videla moja žena.

Brezskrbno in smehljaje, z izrazom deviškega materinstva je opazovala svoje tri majčke, ki so plezali in se potapljali v blazinah, s cvetličnimi vezinami, kakor v snopih sveže potrganih cvetlic.

Spricho tega najslajšega igrokaza sem bil ves razorožen. Toda v svoji notranjosti sem si mislil: »Bodi na straži, panterka se igra s svojimi mladici!«

Porazen od materinskega veličanstva, sem vstopil negotov, plah kot učenec.

— Ah, že pokonci, možek moj, je pozdravila presenečena, toda ne tako prijetno presenečena kot sem si bil mislil.

Priporinil sem nekaj zmedenega, napol udušen od otrok, ki so mi planili preko hrbita, ko sem se sklonil, da bi poljubil njih mater.

— Kaj? To naj bi bila zločina, sem se vprašal, ko sem odhajal porazen od orožja častivredne lepote, po odkritem smehljaju teh ust, ki jih ni bila laž nikoli oskrnila! Ne, tisočkrat ne! ...

Odravil sem se skrivoma proč in sem bil uverjen o nasprotnem.

Toda divji nepokoj mi je sledil za petami. Čemu je to moje nepričakovano zboljšanje pustilo vso hladno? Čemu me ni povprašala po poteku mrzlice? Čemu ni vpraševala o podrobnostih minole noči? Kako naj si pojasmim ta zbegani obraz, to lice v zadregi, ko me je videla, da sem že okrevljal in da sem čil? ... In ta zasmehljivi smehljaj njene premoči in ta pogled zviška! ... Se je li morda krepila z vero, da me najde neko jutro mrtvega, da bo prosta brezumnika, ki ji je neprestano grenil življenje? Ah se je nadejala, da bo pobrala tistih par tisočakov moje življenjske zavarovalnine, ki bi ji lahko usmerili pot do novega cilja! Ne, tisočkrat ne! ...

A vendar so ostali v meni dvomi, dvomi o vsem, o kreposti ženini, o zakonskem rojstvu otrok; dvomi, ako so ostale moje duševne sile še ohranjene; dvomi, ki so me napadali neprestano in neusmiljeno.

(Dalje prih.)

več kakor tisoč let brez sol v lastnem jeziku in še v dobi takozvane konstitucije na svojih tleh, kar se tiče šolstva, zapostavljeni, prisiljeni, da si iščejo višjo izobrazbo na tujih učiliščih, so faktično živeli v najugodnejših razmerah, in da niso pod večim pritiskom sploh izgnanosti, je dokaz njih izredne življenske sposobnosti.

Narod v takem položaju, tudi če bi bil večji od Slovencev, ne more računati, da ga bo svet poznal. — Zato je pa tudi mogoče razširjati bajke o njem in pričakovati, da najdejo vero.

Malo bi se bilo čuditi, če bi tak narod res zaostal v kulturi. Toda dejstva govore drugače. Analfabeti so med Slovenci tako izginili, da je le še v starejših generacijah tupatam dobili človeka, ki ne zna čitati in pisati; in to se ne more reči o vsaki deželi bivše Avstrije, pa tudi ne o vsakem kraju Italije.

Bolje, kakor da govorimo sami o sebi, pa bo, če pokličemo pričo, o kateri ne bo lahko trditi, da je nam v prilog pristranska. Proti koncu leta 1916. je imel tržaški italijanski list »Lavoratore« članek soderuga Golouha o Slovincih, v katerem je čitali:

»Vzajemni odnošaji Slovencev in Italijanov v Primorju niso bili nikdar kaj drugega, kakor nepretrgani niz nesporazumov in zavajanja, kljub temu, da so živeli drug poleg drugega in da je bila zraven slovenske hiše italijanska hiša. Kljub temu skupnemu življenju je resnica, da se Slovenci in Italijani med seboj tako malo poznajo, kakor n. pr. prebivalci Nove Zelandije s prebivalci na ekvatorju. Italijani ne poznajo slovenske zgodovine in kulture, ločim je tudi Slovincem jako malo znana italijanska zgodovina in kultura. Toda sedaj ni čas, da bi iskali vzroka, zakaj je tako. Ali gotovo, da se je treba definitivno osvoboditi zastarelih in neveljavnih predsodkov in iskati na drugih polih odpora, temu velikemu nedostatku.

Slovenska zgodovina je v preteklosti in sedanjosti v resnici zanemljiva in poučna. Če pogledamo le na gospodarski razvoj tega naroda, vidimo, da je razvil, četudi jako majhen, vendar veliko gospodarsko moč. — Med Slovenci najdemo jako produktivno življenje v najmodernejši obliki bankovnega in gospodarskega dela. Slovenski narod, ki je narod treznih in marljivih delavcev, se mora danes na vsak način smatrati za važen ekonomski faktor. Kdorkoli je proučeval veliki slovenski razvoj na gospodarskem področju, mora občudovati veliko naprednost Slovencev glede na njih produktivne sile in žilavo podjetnost.

In nič manj ni izrazita borba Slovencev za čuvanje svojih običajev in svojeje jezika. Kljub temu, da je bilo intelektualno življenje Slovencev tekom stoletij uničevano, so vendar Slovenci znali ohraniti svoj jezik čist in krepak, ohranili so vse znake svoje staroslovensčine, tako da se še dandanes smatra slovenski jezik za ključ za spoznavanje drugih slovenskih jezikov.

Politična in književna zgodovina slovenskega naroda se je začela v luteranski dobi. Veliki duh energičnih reformatorjev je zbudil duševne slovenske sile, tako da je bilo v kratkem prevedeno na slovenski jezik celo sveto pismo in druga verska dela v dobi, ko je znal komaj izmed tisoč Slovencev eden pisati v slovenskem jeziku. In od tedaj se je začela razvijati prava slovenska književnost, ki je rodila v zadnjem stoletju naravnost književne velikane. In le škoda je, da poznajo latinski narodi tako malo ta čudoviti uspeh slovenske književnosti. Kdo še ni slišal o delih slovenskega književnika Cankarja, tega gigantskega in najmodernejšega pisatelja, enakega Maeterlincku ali Flaubertu, katerega bi bo vsej pravici lahko imenovali slovenskega Guy de Maupassanta?

Kdo ve kaj o krasnih lirskih pesnjah Zupančiča? Kdo ve kaj o Askercu, pesniku heroizma, revolucije in eposa! Ali o spisih Kristana in o njegovem dramatičnem delu »Samosvoj«, v katerem se slavi na državni in odlični način lepota in nemogočnost individualnega življenja! Kdo ve kaj o Ketteju, o tem sladkem mladinskem pesniku radosti in življenja, ali o nežnem in melanholičnem pesniku Aleksandrovem, tem Leopardiju jugoslovenske poezije. Komu so znani klasiki Prešeren, prvak poezije, Jurčič, Kersnik? To je svež in neprestano zelen rožnik slovenske poezije in romane, priča velikega duševnega dela.

In poleg umetnikov in pesnikov najdemo pri Slovincih še dolgo vrsto učenjakov in filologov, ki so bili vedno ponos in slava Slovencev. Dovolj je, če omenimo Miklošiča.

Kopitarja, Pleteršnika, Janežiča in Copa. Vsa dela teh mož so bila tako znamenita, da so predstavljena v popolnosti na nemški jezik in v resnici delajo vso čast Slovincem. Od tematikov se spominjamo le Vesce, ki je zasnoval logaritmijske decimale.

Svetovni pregovor je, da morate spoznati narodove pesnike, če hočete spoznati narod. Če je to resnica, tedaj priporočamo vsem izobraženim krogom, da najdejo pot za spoznavanje in ocenitev slovenske književnosti in zgodovine, kajti na ta način pade marsikakšen predsodek, ki ga ima italijansko občinstvo proti Slovincem. Hercen ni zaman pozival evropsko publiko, da naj proučuje življenje in intelektualnost slovenskega naroda, da odkrije pri slovenskem narodu čistost globoke človeške zavesti.

Želeli bi da prinese ta plemeniti poizkus pomirjenja med narodoma najboljši sadove in da zasveti po tarobni in viharini noči nov dan boljšega človeškega spoznanja, lepše bodočnosti vsem narodom. —

Kar je na kratko povedano v tem članku, je na široko obdelal pokojni dr. Vivante v svoji knjigi o Slovincih. Vivante je bil po rodu in narodnosti Italijan. Da more sam brez pristranskega vpliva od ene ali druge strani spoznati resnico o Slovincih, se je že v zrelih letih naučil slovensčine in je potem temeljito študiral gospodarsko, politično in socialno življenje Slovencev, njih literaturo in umetnost ter znanstveno delo, sadove svojih študij je pa zbral v omenjeni knjigi. Če bi jo njegovi rojaki pazno brali, bi morala pravilica o nekulturnosti Slovencev skopneti kakor sneg ob pomladnem solncu.

Dnevne vesti.

Poziv zasebnemu uradništvu.

Z ozirom na stavko delavcev in uradništvo Združenih strojarov in fvarov v Ljubljani pozivljamo vse zasebno uradništvo, da je s svojimi tovariši solidarno in ne prevzame nobenega mesta v označenih tovarnah.

Vodstvo društva zasebnih uradnikov in uradnic.

Repatriacija in potovanje v Ameriko.

Ministrstvo za zunanje stvari je prejelo od ameriškega poslanstva v Beogradu glede določil o potovanju v Ameriko nastopni odgovor: »Kar se tiče odhoda delavcev v Ameriko, ki so bili v Ameriki, čaka poslanstvo navodil, ki jih je zahtevalo od svoje vlade. Kar se tiče povratka dobrovoljcev, se morejo vračati, ko dokažejo, da so postali potom naturalizacije ali potom rojstva ameriški podaniki in da so oproščeni nadaljnjega službovanja v naši vojski, razen slučajev, da so položili prisego zvestobe Srbiji pred 6. aprilom 1917. V primeru, da so ti vojaši izgubili s to prisego ameriško podaništvo pred tem datumom, se morejo vrniti v ameriško podaništvo s položitvijo prisage ameriški vladi po formalnosti, določeni z zakonom kongresa od 1. maja 1918. Srbski vojaši, ki so preje bivali v Ameriki in ki so obdržali svoje srbsko podaništvo, se morejo vrniti v Zedinjene države, ko predložijo o tem potrebne dokaze.« Dobrovoljcem, ki se vračajo v Ameriko, bodo izdajale naše oblasti potne listine, vpoštevajoč navedeno izlavo ameriškega poslanstva. — LDU.

Razmere v tovarni Reich v Ljubljani.

so postale nekam čudne. Odkar so delavke organizirane, se jih vedno bolj šikanira. Za vsakih pet minut zamude se delavki naloži eno krono globe. Kadar gredo ven pet ali deset minut kasneje, za to se tovarnar ne zmeni. Za vsak najmanjši pregrešek se delavko pošlje 14 dni na neplačan dopust. Eni delavki je gospod vzel celo eno bluzo, ki se je sušila. Ta bluzo se je pri podjetniku izgubila. Delavka mora sedaj to bluzo plačati, kar je za revno delavko precejšen znesek. Mi bi prosili g. Reicha, da uvede nekoliko bolj človeške razmere v svojo tovarno, kar bo le v korist delavkam in dobremu imenu tovarne.

Društvo hišnih posestnikov in najemnikov.

Hišni posestniki v Ljubljani bi na vsak način radi zvišali najemnino in menda tudi veržili s stanovanji na ta način, da odpovedo dosedanjim najemnikom stanovanja. Vzrok je kmalu tu. Stari najemnik bi se pritožil proti neupravičenemu zvišanju stanarine, novi najemnik bi tega ne storil v nobenem slučaju. To vedo gospodje hišni posestniki in po tem

se ravnaajo. Ker pa ne pridejo po ravni poti do te svoje srčne želje, skušajo doseči z zvijačo. Razsodišče naj jim služi v ta namen, ker pri sodnji le prevečkrat pogorijo. In pa odpravili bodo potem tega zaželjenega rozsodišča stanovanjsko inzerijo. Kdo se ne smeje? Kaki naivneži morajo biti tisti, ki jim to verjamejo. Že dejstvo samo po sebi, da se ogrevajo hišni posestniki za rozsodišče in za izločitev sodnje, govori dovolj za odkritosrčnost teh gospodov. Najemniki torej nimajo nobenega povoda, da bi se udali tej zahtevi, pa naj jo še tako lepo priporočajo. To linavščino poznamo. Pristojna sodnja je edini forum za spore s temi ljudmi. Poverjenstvo za pravosodje pa prosimo, da se na noben način ne ukloni prozorni zahtevi hišnih posestnikov. — Več najemnikov, ki poznajo prakso hišnih gospodarjev v Ljubljani.

Drobno.

— Naš tiskovni sklad. Od zadnjega izkaza dne 22. julija do danes smo prešli za tiskovni sklad »Napreja« 1175 kron. Med še neomejenimi večjimi zneski beležimo 200 K od Neimenovanega in 100 K nabrani na lovski veselici v Zagorju. — Z veseljem poročamo o znatnem uspehu zbiranja tiskovnega sklada in kličemo ob tej priliki našim soderugom, da povsod pridno agitirajo za delavsko stvar. Naj ne bo družbe, ki bi se ne spomnila tiskovnega sklada, naj ne bo zabave ali prireditve, kjer bi se ne nabiralo za tiskovni sklad »Napreja! Napreja za pravično delavsko stvar!

— Pevska vaja Splošne železničarske organizacije, ki se vrši v ponedeljek, 11. t. m. ob 15. uri. Na mnogobrojno udeležbo vabi — Mirko. — Veselica. V nedeljo, 10. avgusta se vrši plesna veselica pri Brinški v Zg. Otoku. Spored: 1. Srečolov. 2. Saljiva pošta. 3. Ples s prostjo zabavo. Čisti dobiček je namenjen tiskovnemu skladu »Napreja«. Pričetek ob 15. uri. Za mnogobrojni obisk se pripravljajo prireditelji Soc.-dem. pol. org.

— Ustanovitev električne zadržge v Spodnji Šiški. Včeraj se je ustanovila v Spodnji Šiški električna zadržga. Na zborovanju so se prečitala pravila, katera se pošljejo takoj kompetentni oblasti v odobrenje. V to novoizvoljeno zadržgo se bodo vpisovali v nedeljo dopoldne ob 10. uri naprej člani v Čitalnici Spdnja Šiška. Ker so pri tem vpisovanju tangerani posebno hišni gospodarji, zato je pripravljani odbor vabi, da se sigurno v nedeljo zglase v čitalniških prostorih. — Pripravljalni odbor.

— Zveza poštnih organizacij v Ljubljani pozivlja vse člane veselilnega odseka k sestanku danes ob 18. uri v nemški gimnaziji, II. nadstropje, soba št. 31, Bethovnova ul. — Ustanovni občni zbor slovenskega pevskega društva Krakovo-Trnovo se vrši dne 16. t. m. ob 20. uri popoldne v prostorih otroškega vrta v Cerkveni ulici št. 21 z običajnim dnevnim redom. — Rimske Toplice. Jutri, v nedeljo, se bo vršil v gostinji pri g. Fr. Kruhu (restavracija »Stara pošta«) koncert. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. Prostovoljni darovi bodo namenjeni za nabavo novih pihal. Igra železničarska godba iz Zidanega mosta. Ob slabem vremenu se koncert preloži.

— Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 27. julija do 2. avgusta 1919. Novorojencev je bilo 18. Umrlo je 18 ljudi in sicer 10 domačinov in 8 tužcev. Za grižo sta umrla 2, za jetiko 4, vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 11. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli in sicer: za osepčami (Varicela) 3, za škrlatico 1, za grižo 26, za vrtlico 1.

— Polzvedba. Ivan Lesica od Antona iz Skrljeva, Kožbana 1, Gorisko, naj se zglašijo pisмено ali ustmeno pri Begunskem sosvetu v Ljubljani.

— Prekop. Načelnik prilpeškega okraja v Srbiji poroča, da so se pred nekaj dnevi izkopala trupla Srbov, ki so jih leta 1915. Bulgari in njihovi četaši pobili na kraju, imenovanem Djunsko dolce. V enem samem grobu je bilo 44 trupel.

Narodni socializem in naša stranka.

»Narodni Socialist« v 14. šte. v pozivu Jugoslovanskim sotripinom naravno da govori tudi o socialni demokraciji. Svoj program so nam že itak večkrat povedali in tudi mi smo že odgovarjali, da se nam zdi njih socializem vse premalo bojevit, premalo revolucionaren in njihova praksa preveč kompromisarska napram drugim strankam, zlasti napram liberalni.

Glavno orožje proti nam mednarodni socializem jim je baš naša mednarodnost ali internacionalizem. To besedo izrabljajo ter hočejo socialnega demokrata pokazati kot brezdomovince in kot protinacionalnega človeka. Da smo mi že pred desetletji zahtevali ujedinjenje Jugoslovancev, ravno ker smo za svoj narod zahtevali istih pravic, kakor za druge, o tem previdno molče. In da je internacionalizem oziroma mednarodno združenje proletarijata mogočen svetoven faktor, tako da so tudi Francozi in Angleži in drugi narodi, ki se sicer čutijo kot Francoze in Angleže, vendarle v prvi vrsti pristajali internacionalne zveze, tega narodni socialisti nočejo uvideti oziroma priznati. In da danes za soc. demokracijo kot internacionalno v novi, narodni državi že celo ni več tiste navidezne internacionalne nevarnosti, to je vendar popolnoma jasno, ker mi Slovenci oziroma Jugoslovanci in to tudi kot socialni demokrati bomo naravno sami sebi najbližji, tiste tujenarodne manjšine pa bodo lahko na podlagi človeško-pravične socialistične solidarnosti uživale našo gostoljubnost, zlasti ker jih bomo potrebovali.

Razven tega narodni socializem, ki že v naprej priznava, da se bo v doglednem času družil s proletariatom tudi drugih narodov, če torej priznava, da bo postal internacionalen, potem ne vidimo v takem programu one trdnosti, ki jo zahteva dosleden svetovni nazor, namreč socialističen, ali pa moramo misliti, da je v takem socializmu mnogo neodkritosrčnosti, ker nima doslednosti.

Tisto pa, kar tako pogosto trdite, da bi delavstvo pod našim vodstvom postalo igrača v rokah »tjenerodnih socialnih močitev«, to je pa že nepošteno slepomišljenje. Navedite te močite v naši stranki z imenom, potem bomo morda še nadalje govorili.

In proti Vam, ki pravite, da prihajajo iz delavskih vrst klici po narodno socialni organizaciji, lahko navedemo, da večina delavcev absolutno ne odobrava cepitve in deljenja proletarske mase. Le berite »Jugoslovanskega železničarja«, kjer neki Zvezar govori, da dve stranki še vedno nista toliko vredni, kakor ena, pa makar da bi bila nekaj slabša.

Glavni klicatelji po narodnem socializmu so uradniki, ki hočejo igrati neko vlogo, katero seveda ne bi mogli igrati v naši stranki, vsaj ne takoj prvi dan!

Iz stranke.

Žetale. Dne 3. avgusta se je pri nas ustanovila politična organizacija JSDS. Odbor obstoji iz sledečih sodrugov. Predsednik: Mat. Sanda, podpredsednik: Matevž Butolen, tajnik: Kolar Franc, blaginjak: Jus Janez, odbornika: Vertnik Janez in Hriberšek Mihael. — Naši člani se dnevno množijo.

Okrožna konferenca v Celju.

Preteklo nedeljo se je vršila pri nas zelo dobro obiskana okrožna konferenca, na kateri so bile zastopane vse naše organizacije iz okrožja. Konferenci so predsedovali ss. Martinčič (Celje), Koleča (Laško), Valenčak (Velenje). Zapisnik je vodil sodrug Kokali.

K dnevnemu redu je poročal sodrug Petejan o sedanjem političnem položaju ter o nalogah naših organizacij sedaj in v bližnji bodočnosti. Pozivljal je zaupnike na skupno delo in disciplino, ter svaril pred raznimi prenapljenimi koraki, ki bi zamogli v tem času našemu gibanju zelo škodovati. Govornik se je izrekel proti vsakemu nepremišljenemu revolucionarnemu eksperimentu, kakor tudi proti vsakemu ministerijalizmu in sodelovanju z meščanskimi strankami.

Delavstvo se mora vzgajati za samostojno in razredno politiko. Delavstvo se nima zanašati na nikogar, razen na lastno moč in na meč lastne razredne organizacije. Čim močnejše in kompaktnije bodo naše organizacije, tem večji bodo naši uspehi.

Po govoru sodruga Petejana se je vršila obširna debata, v katero so posegli sodrugi Velovc, Leskovšek, Brezovšek, Martinčič, Valenčak, Orosel in drugi. Vsi so se več ali manj pečali z lokalnimi razmerami ter povdarjali potrebo večje agitacije. Slednjič so predlagali resolucijo, katero bodo celjski delegati zastopali na strankinem zboru in v kateri se izraža simpatije ruskim in ogrskim delavcem, ter se izjavlja proti sodelovanju z buržoazijo, ter zahteva ujedinjenje jugoslovanskega proletariata.

Ko je sodrug Petejan reagiral na razna izjavljana predgovornikov in

na posamezne točke v resoluciji, se je konferenca ob splošni zadovoljnosti zaključila.

Sela odbora krajevnih političnih organizacij v Ljubljani se vrši od sedaj naprej vsak torek ob 8. uri zvečer. — Vodstvo.

Vestnik »Svobode«.

Trbovlje. Sela centralnega odbora »Svobode« se vrši 11. t. m. ob 19. uri.

Zopet Habsburgovci.

Torej Karla Habsburškega hočejo zopet rehabilitirati. Tako vsaj bi bilo soditi po zadnjih vesteh, ki so zanimive tudi zato, ker vemo, zakaj se je s tako vneto pobijalo ogrsko revolucijo. »Demokatična« antanta bi rada pripravila pot oživitvi habsburške monarhije. Spodaj objavljamo dva simptomatična brzojava, ki nam drastično razsvetljujejo smotre antante in težnje naše aristokracije. Evo ju:

LDU. Berlin, 7. (ČTU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Caribha: Tukaj nahajajoči se ogrski emigranti, ki so pod cesarjem Karlom upravljali v ministrstvih visoka mesta, so se mnogo prizadevali za to, da se bivši cesar Karel povrne na ogrski prestol, in so obljubili antanti, da podpiše Ogrska vsak mir, ako pride Karel v Budimpešto. Najnovejši budimpeštanski dogodki so te njihove namere uničili, kljub temu pa še princ Windischgrätz in njegovi pristajali živahno nadaljujejo to agitacijo.

LDU. Dunaj, 7. (DunKU.) »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča k imenovanju nadvojvode Jožefa, da se je angleška vlada najprej pogajala z bivšim cesarjem Karlom. Le ta pa je ponudbo odklonil, češ, da ga nič ne mikla vladarska moč, ker se mu niti prel z najboljšo voljo ni posrečilo preprečiti razpad monarhije. Tudi bi se težko sprijaznil s položajem, da bi bil samo nekaj upravitelj Madžarske on, ki je bil prel kralj in cesar. Potem je skušala angleška vlada postaviti na čelo republiki vojvodo Hohenberškega (sina umrlega prestolonaslednika Ferdinanda). Ker so tudi ta pogajanja potekla brez uspeha, so pozvali nadvojvodo Jožefa, da prevzame vodstvo Madžarske.

Iz Slovenije.

Glas iz Medjimurja.

Popotnikom v vlakih iz Ljubljane - Zidan most - Pragersko, posebno pa v Medjimurje, se godijo velike krivice po vojaških preiskavah. Vojaški pregledovalec pride in popotnikom vse vprek pobere. Znam nam je slučaj, ko je neka žena imela pri sebi dva metra blaga za obloko za svojo skromno potrebo, vojaški pregledovalec pa ga ji je brez pardona vzel. Neki mladenič, sin železnice, je imel pri sebi 2 zavrtika tobaka, tudi to mu je pregledovalec vzel. Posebno tukaj v Medjimurju so razne stvari tako drage, da ni misliti na to, da bi si delavec-sirovak kaj kupil. Tobak, ki stane 2 K 70 vin, prodajajo tukaj v Medjimurju po 5—6 kron. Kis stane tukaj 5 K, pa je sama voda. Mi železničarji, Slovenci, ki nas je železnica uprava tukaj nastavila, zahtevamo, da se te škandalozne razmere odpravijo, ali pa naj nam železnica vse potrebno sama preskrbi. Železniški delavci zahtevamo tudi, da se nas preskrbi s petrolejem, ker tukaj stane (akog ga sploh dobijo) liter celih 20 K.

Teharje pri Celju.

Kje so že oni časi za nami, ko še ljudje nismo bili tako napredni, kot smo sedaj! Takrat se imenitni gospodje niso družili radi s priprostim ljudstvom in gospodje duhovniki so takrat imeli še glavno in odločilno besedo. Ali sedaj je napočil že ona doba, ko je treba, da si tudi duhovniki ob raznih prilikah sledeč svoj obloko v lepo rdečo orlovsko in da jahajo kot lunak na konju pred svojimi ovčicami. Imenitno nam je ugajal tak prizor, kakoršen se nam je nedavno nudil pri nas. Eh, morda pa gospodje vendar ne mislijo tako daleč iti skupno z duhom časa, da bi se preoblekli v navadno delavsko obleko!

Celje.

Na naši postaji se gode kaj čudne stvari. Sami čudeži. Postajni delavec S. se je namreč prelevil v največjega paša, zdaj ko je uslužben pri kom. zastopstvu drž. železn. Nad delavci ne prestopa vplje. Najraje seveda bi pa poži na »brezdomovince«. Najbrže misli g. S., da bo kaj več postal, če se bo tako obnašal napram svojim

tovarišem in jih zahrbtno opravičal. In če se že vsak dan rad pretepa, zakaj se ni javil kam na fronto, če se je že v ranjki Avstriji odtegnil vojaški službi. Sicer pa take navdušene narodnjake poznamo, ki so svoje čase po Gaberlihi hajali!

Kočevice.

Rudarji iz Kočevja nam poročajo: Kljub temu, da nas »Jugoslavija« vedno zmerja, češ da smo socialni demokrati nemčurji, in je tako presneto prenarodno prenapeta, pa so nam vendar prvo slovensko gostilno pred par dnevi zaprli. Vprašali bi torej deželno vladu za vzroke, zakaj se je zaprlo ravno to gostilno? Morebiti zaradi tega, ker zahajala tja rudarji? Že dolgo je tudi od tega, odkar smo vrožili prošnjo, zaradi veselice dne 17. avgusta. Do danes na še nimamo nobenega odgovora. Prosim, da se stvar še pravočasno reši.

Kovinarska stavka v Ljubljani.

Stavka delavstva in uradništva strojnih tovarnen se vzorno nadaljuje. Najlepša disciplina in solidarnost vlada med vsemi. Pripravljeni so

vztrajati vsi v boju do zadnjega. Vodstvo tovarnen bi rado po stranski poti razcepilo stavkujoče, pa ne pojde. Zato se bodo morali odločiti za pogajanja s stavkovnim odborom in ugoditi več kot opravičnim zahtevam stavkujočih. Postopanje delničarjev strojne tovarne, to se pravi, Jadranske banke, je izpod vsake kritike, netaktno in surovo do skrajnosti. Poštena slovenska javnost obseda to postopanje, ker je prepričana, da je baš to postopanje krivo, da je prišlo do gibanja. Članek, ki smo ga objavili v »Napreju« in ki pojasnjuje vzroke gibanja in lojalno, nad vse zmerno postopanje delavstva in uradništva, je pridobil gibanju simpatije javnosti. Tako se ne ravna, to je nezaslišano! In kaj bi rekla taista javnost, ko bi znala, kakšne nesramne plače imajo delavci in uradniki strojnih tovarnen! Tako se izkorišča slovenske delojemalce od strani one Jadranske banke in onih podjetnikov, ki so si nagromadili tekom vojne na račun ljudstva toliko in toliko milijonov. Večje, brezmejne skoposti si ne moremo misliti.

Stavkujoči bodo vztrajali pri svojih opravičenih zahtevah solidarno do konca.

3000 mož. Na pritožbo francoskega sergenta je odvrnil, da vodi vojno po svojem načrtu.

EKSCESAR KARL ZAPUSTIL ŠVICO.

LDU. Lucern, 8. (ČTU.) »Telegraph« poroča: Bivši cesar Karl je bil pred tremi dnevi zapustil Švico. Kje da je prekoračil mejo, ni znano. Na nobeni postaji ga niso videli ali spoznali. Po drugih poročilih pa se nahaja še vedno v svojem polnem bivališču v Švici.

Gospodarstvo.

Urad za pospeševanje obrti ima na razpolago sledeče anilin barve: 400 kg sive, 1 kg katigen modre, 2 kg brilant azurin, 3½ kg katigen prstno sive, 1 kg sulfon orange, 4 kg katigen zelene, 8 kg prstno svetlo rumene, 4 kg krizoforim rumene. Barva stane 80 kron kilogram. Reflektantje naj se zglašajo najkasneje do 17. avgusta t. l., na poznejše priglasitve se ne bo moglo več ozirati.

Dvesto milijard narodnega dolga. Državni dolg velikih držav znaša 200.000.000.000 dolarjev. Ta dolg se deli takole: Velika Britanija štiriindvajset milijard, Francija štiriindvajset milijard, Rusija petindvajset milijard, Italija trinajst milijard, Japonska eno milijardo, Nemčija štiriindvajset milijard, bivša Avstro-Ogrska štiriindvajset milijard. Združene države dvanajset milijard.

Ves državni dolg Japonske znaša manj kot pet odstotkov njenega narodnega bogastva, dolg Velike Britanije znaša 44%, dolg Nemčije 50%, dolg Francije 52%, dolg bivše Avstro-Ogrske 96% narodnega premoženja. Vsi dolgovci pa znesajo dvesto milijard dolarjev.

Če človek prične misliti o teh številkah, ki pred očene narodni dolg, se mu zde tako visoke, da se mu kar zavrti v glavi. Kaj pomenijo te številke?

Poročila iz Francije nam to za Francijo povedo. Gospodarski položaj francoskega ljudstva je silno težaven. Skoraj nemogoče je dobiti kurivo. Živež in obleka staneta trikrat toliko, kot pred vojno. Delavske mezde se niso povečale v primeru z draginjo. Može so večinoma v armadi in prejmejo mezdo kot volaki. Več tisoč žensk je brez dela, ali pa delajo le del časa. Če je gospodarski položaj za ljudstvo težaven, je veliko slabši za vlado. Stroški za prihodnje leto so preračunjeni na osemnajst milijard frankov. Davek bo prinesel sedem milijard frankov, enajst milijard pa ostane nepokritih, dokler vlada ne izda zadolžnic, da krije tekoče izdatke.

Pred vojno so morali delavci mnogo več producirati, kot so prejeli v mezdah, da so bile plačane dividende in obresti od industrijalnih in državnih zadolžnic. Zdaj lahko računamo na leto samo deset milijard dolarjev za odplačevanje vojnega dolga. Gospodarski položaj ni torej rožnat in menda bo treba iskati finančnega ženija, da reši finančno vprašanje.

To in ono.

Moderni Herodeži.

Vođa berlinskega mladinskega urada objavlja statistične podatke o trpljenju nemških otrok vsled izgladovane blokade. Od jeseni 1915. so se težke posledice blokade posebno v velikih mestih neprestano množile. Umrljivost dece se je zvišala tako zelo, da je umrlo leta 1917. za 50 tisoč nemških malih in šoli obveznih otrok več, kakor v letu 1913. Še huje se umrljivosti je naraščalo številu obolelosti otrok. Vodstvo berlinskega mladinskega urada je poskrbelo za to, da so bili statistični podatki z dokazil vred, izročeni pravčasno Wilsonu in Lloyd Georgu. Voditelj entente so bili torej o ubijanju otrok po angleški izgladovalni blokad natančno poučeni.

ZA TISKOVNI SKLAD »NAPREJA« smo prejeli: Podružnica kovinarjev v Celju 50 K; nabrano na gozdni ve-

selici na Jesenicah 208 K 95 vin.; dr. J. Rozman, Celje, 4 K; Neimenovan 100 K; Bratulič Karol 10 K; roko-delska veselica v Trbovljah 500 K; Neimenovan 200 K; lovska veselica v Zagorju 100 K; Svetničar Lovrenc v Gelišah, p. Kresnice 2 K 5 vin.; skupaj 1175 K, prej izkazano 3269 K 17 vin., skupna vsota 4444 K 17 vin. — V zadnjem izkazu dne 22. julija je tiskarski škrat napravil ne-ljubno pomoto, in sicer: »Al. Mohar, Celje, 1 K; pravilno: »Al. Mohar, Kočevje, 1 K.«

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Najboljši nakup

vsakovrstnega moder-nega in trpežnega obuvanja je v zalogi lastnega izdelka. Po-pravila se točno in ceno izvrše. Izdelo-valnica za zgornje dele. — Pri-zunanjih na-ročilih zado-stuje ževelj za mero.

JOSIP PRESEREN, čevljarški mojster, Sp. Siška, Celovška cesta št. 82, nasproti gasilnega doma.

Prvovrstna vozna kolesa

ter plašče in cevi gumirastopile in dr. priporoča **IGN. VOK** specialna trgovina šivalnih strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Pohištvo

za delavska stanovanja iz mehkega lesa. Spalne sobe, jedilnice, sobe za gospode, vseh vrst lesa in oblik. Kuhinjske opreme, železno pohištvo, tapetniške opreme zelo poceni v trgovini pohištva

Karl Preis, Maribor, Stolni trg št. 6. Nakup neprisljen! Ceniki zastonj!

Priporočamo e d i n o tovarniško zalogo

šivalnih strojev za rodbino in obrt ter njih posameznih delov.

POTREBŠČINE za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno BLAGO za OBLEKE.

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip, za vede desno.

Popravi se sprejemajo. Lastna delavnica.

- IVAN JAX in sin -

IZUMITELNA POMOČ ZA VSE, IZ LJBUBLJANE

Šivalni stroji in stroji za pletenje. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. Vezanje poučnje brezplačno.

Pisalni stroji »Adler« : KOLESA iz prvih tovarnen Dürkopp, Styria, Waffentrad.

Slavnemu občinstvu se priporoča

KAVARNA „CENTRAL“

poleg Zmajevoga (Jubilejnega) mostu.

Lastnik Stevo Miholič.

Najnovejša poročila.

SPLOŠNA STAVKA V ITALIJI.

LDU. Valencia, 8. (DunkU.) Vstred stavke, ki traja dalje, je stanje še vedno jako napeto. Stavkujoči so napadli delavce, ki so bili pripravljeni začeti z delom in tri ubili.

Pariz, 7. (ČTU.) Ktor poroča »Abend« je izbruhnila včeraj v vseh pristaniških mestih od Napolja do Messine splošna stavka. Tudi stavka v Gorenji Italiji se poostruje. Vlada je odredila, da je po vseh večjih krajih pripravljeno vojaštvo. Vest, da je Anglija ustavila dovoz premoga, vpliva zelo uničujoče.

NITTI O POLOŽAJU V ZASEDE-NEM OZEMLJU.

LDU. Lugano, 8. (ČTU.) »Wiener Mittagspost« javlja: V Milani je našla policija v nekem delavskem domu 21 bomb. — Ministrski predsednik Nitti je včeraj v zbornici izjavil, da je položaj v novo osvojenih pokrajinah zelo težak. In sicer radi nasprotja med nacionalisti in socialisti. — V Skadru je usmrtil neki Črnogorec italijanskega častnika.

KOTOR PREVZELI ITALIJANI.

LDU. Lugano, 8. (ČTU.) »Wiener Mittagspost« javlja: Kotor je prevzelo italijansko vojaško poveljstvo. Francoske čete in vojne ladje so Kotor zapustile.

SPLOŠNA PROTESTNA STAVKA V BOLGARIJI.

LDU. Bukarešta, 6. »Dacia« javlja: Listu »Universul« se poroča iz Sofije, da se je posrečilo bolgarskim socialistom, povzročiti v znak protesta proti zasedbi Bolgarije po francoskih četah splošno stavko po vseh tovarnah in podjetjih.

RAZOROŽITEV BOLGARSKE.

LDU. Bukarešta, 6. (ČTU.) »Dacia« poroča iz Sofije: Francoske čete, ki so zasedle Bolgarijo, so začele z razoroževanjem bolgarske vojske.

ŽELEZNIŠKI PROMET NA OGR-SKEM USTAVLJEN.

LDU. Dunaj, 8. (ČTU.) »Abend« poroča: Železniški promet na Ogrskem je popolnoma ustavljen, tako tudi zasebno telefonsko občevanje. Rumuni nadzirajo zlasti telefonske pogovore in jih dopuščajo le izjemoma.

SPLOŠNE VOLITVE NA SLOVA-SKEM.

LDU. Turčanski Sv. Martin, 6. (ČTU.) V današnji seji je sklenil Slovaški klub, da razpiše splošne volitve po možnosti že pomladi leta 1920. Volitve se bodo vršile po načelu proporcije z nekaterimi omejitvami pri prvih volitvah.

PRED NOVIMI NEMIRI NA BA-VARSKEM.

LDU. Monakovo, 8. (DunkU.) »Münchner Neueste Nachrichten« poroča: V tvornicah razdeljujejo stotine letakov, ki so jih izdali špartakovci. Letaki napadajo besno večinske in neodvisne socialiste in pozivljajo delavce, naj bodo pripravljeni slediti špartakovskemu klicu. Letaki so očitno berlinskega izvora. Na deželi marljivo razširjajo med kmetovalci letake, kjer se le-ti pozivljajo, naj svoje pridelke, zlasti žito in živino prodajajo vladi mnogo dražje kot doslej, ker bi morali potem veliko dražje kupovati semena in živino. — »Bayrische Kurier« javlja, da baje nameravajo neodvisniki propagirati splošno stavko.

KABINETNA KRIZA NA FINSKEM.

LDU. Helsingfors, 8. (DunkU.) General Mannerheim je končnoveljavno odklonil vrhovno poveljnišvo nad finsko armado. Govori se, da je zaprosil za popotni list v Italijo. Vlado krizo nameravajo rešiti na ta način, da se dosedanjí kabinet pretvori v čisti vojaški kabinet, ki naj vodi posle do oktobra, ko nastopi državni zbor.

MIROVNA KONFERENCA.

LDU. Saint Germain, 8. (DunkU.) Po »Journalu« pravi »Gazzetta del Popolo«, da upa mirovna konferenca do 25. avgusta rešiti jadransko, bolgarsko in rumunsko vprašanje, ter da upa, da se do tega dne podpiše tudi avstrijska mirovna pogodba. Maloazijsko vprašanje bi se potem odgodilo, ker je treba čakati na odločitev Amerikancev glede prevzetja mandata. Konferenca namerava iti na 14dneven dopust.

RPEDMET NOVE VOJNE.

LDU. Amsterdam, 8. (DunkU.) »Times« se v svojem članku »Britansko gospodstvo na morju v nevarnosti« s skrbjo izraža o naraščanju ameriškega trgovinskega brodogoja, dočim britansko brodogoja od leta 1914. nazaduje. Po statistiki, ki jo navaja članek omenjenega lista, je naraslo ameriško trgovinsko brodogoja od leta 1914. za 7746.000 brutto-ton, dočim je britansko izgubilo za 2547.000 brutto-ton.

OBTOŽBA GENERALMAJORJA KRUSKIJ.

LDU. Berlin, 7. (ČTU.) »Vossische Zeitung« javlja iz Kassla: Ali-iranci so dali bivšemu poveljniku ujetniškega tabora v Kasslu general-majorju Kruski dostaviti obtožbo, kjer se zahteva tudi njegova izročitev. Bajc je opustil potrebne odredbe in povzročil veliko razširjenje pegavice po zimi leta 1916 in 1917, tako da je v ujetniškem taboru v Kasslu umrlo

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani,

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopiu.

Predaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vesino revizijo žrebainih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predujmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemska; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd.